

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2447

av Lars Hjälmered m.fl. (M)

Energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skatten på kärnkraft för att värna produktionen i återstående reaktorer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påverka på effektbalansen i det svenska energisystemet bör utredas givet de beslut riksdagen fattat om ny, förnybar energi och påverka av framtida ambitionshöjningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att eventuella framtida justeringar av total andel ny, förnybar energi i elcertifikatssystemet ska underställas beslut i riksdagen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsa på energiforskning och med en inriktning som bidrar till behov för alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av att vi har en energipolitik som lever upp till behoven och förväntningarna från en omvärld i ständig förändring. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, vara ekologiskt hållbar, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när vi behöver den. Alla delar av samhället är i dag beroende av att vi kan leva upp till dessa mål. Detta ställer höga krav på hur energipolitiken utformas.

Vi menar att Sverige ska ha ett robust energisystem som står på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi. Alliansens energiöverenskommelse som klubbades av riksdagen 2009 ligger alltså fast. Viktigt är nu att Sveriges energipolitik framgent utformas så att befintliga företag och entreprenörer stannar kvar, utvecklas och växer. Samtidigt som nya företag väljer att etablera sig och investera i Sverige. Detta är en förutsättning för att jobb ska växa till, välfärden utvecklas och det ger oss möjligheter att göra nödvändiga investeringar i vårt samhälle. Svensk industri var avgörande i bygget av det moderna Sverige och fortsätter att vara avgörande i bygget av ett bättre Sverige. Varuexporten motsvarar i dag en tredjedel av Sveriges BNP, och den svenska exportindustrins försäljningsframgångar står för en betydande del av finansieringen för våra högt ställda välfärdsambitioner. Samtidigt ökar omställningstrycket på svensk industri i och med allt mer globaliserade marknader och större internationell konkurrens.

I stället för att stödja industrin riskerar regeringens politik i flera avseenden att slå mot både industri och handel. Osäkerheten i energipolitiken riskerar att få negativa effekter för industrin. På kort tid har regeringen fördubblat kärnavfallsavgiften, höjt skatten på termisk energi – den så kallade effektskatten – med 17 procent. Ytterligare skärpt säkerhetskraven för kärnkraft och ensidigt höjt subventionerna till elcertifikatsystemet. Sammantaget slår detta med precision mot 40 procent av den svenska elproduktionen och riskerar vårt hittills trygga energisystem som nu hotas och att viktiga energiinvesteringar uteblir på grund av att regeringen saknar en energipolitik.

Sverige har i grunden goda förutsättningar att klara energibehoven då vi har en god mix av vattenkraft, kärnkraft och förnyelsebar energi. Under alliansregeringen träffades en historisk överenskommelse som klubbades av riksdagen 2009. Det gav Sverige ett robust energisystem på tre ben där vi värnar vattenkraft, välkomnar mer förnybar energi och där vi öppnar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften. Genom Alliansens energiöverenskommelse från 2009 skapades en stabil energipolitik som ger företag och hushåll ett tydligt besked för framtiden. Gemensamma långsiktiga besked ger resultat. Under alliansregeringen nådde Sverige 51 procent förnybar energi i

vårt energisystem redan 2012. Det gör att vi är bland de första av ett fåtal länder i EU som har nått EU:s 2020-mål för förnybar energi. År 2012 var 12,6 procent av den energi som användes i transportsektorn förnybar, vilket också det är högst i EU och högre än det 10-procentsmål som vi åtagit oss för 2020. Till allt detta kommer en i det närmaste koldioxidfri elproduktion.

Mer måste dock till för att säkra energiförsörjningen så att vi klarar de viktiga jobben, bibehåller vår konkurrenskraft och säkerställer att människor har god tillgång till el även när det är kallt. Kärnkraften står för cirka 40 procent av den svenska elproduktionen. För att fortsatt värna svenska jobb och konkurrenskraftiga elpriser är det viktigt att vi under överskådlig tid inte straffar ut något energislag. Därför menar vi att nivån och konstruktionen på skatten på termisk effekt, den så kallade effektskatten på kärnkraft, ses över. Som framgår av vårt förslag i utgiftsområdesmotion 21 menar vi att den i ett första steg bör sänkas med 14 procent till 2014 års nivå. Vi föreslår också att fortsatt satsa på energiforskning och med en inriktning som bidrar till behov för alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet. Vidare menar vi att det bör tillsättas en utredning i syfte att värna produktionen i de återstående reaktorerna och en utredning för att analysera konkurrenskraften på svensk elmarknad ur ett internationellt perspektiv.

Energisystem är komplexa. Beslut som påverkar någon del av energisystemet får konsekvenser i andra delar. När regeringen ensidigt väljer att bygga ut elcertifikatsystemet får det följd effekter på prisutveckling och investeringstakt i andra delar av systemet. Sverige och energibranschen behöver långsiktiga spelregler som garanterar en säker energiförsörjning över tid. Då är det viktigt att man håller i och slår vakt om helheten. Energikommissionens arbete med energisystemets långsiktiga inriktning bör således inte kringskäras av hastiga beslut av regeringen. Därför yrkar vi på att framtida justeringar av total andel ny, förnybar energi i elcertifikatsystemet ska underställas beslut i riksdagen. Vidare bör påverkan på effektbalansen i det svenska energisystemet utredas givet de beslut riksdagen fattat om ny, förnybar energi och påverkan av framtida ambitionshöjningar.

Energi i Sverige

Sverige ska ha ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi. Alliansens klimat- och energiöverenskommelse, som togs av riksdagen 2009, ger en trygg och hållbar energiförsörjning samtidigt som den ger långsiktiga spelregler för hushållen och industrin. Vi står fast vid Alliansens energiöverenskommelse, som ger konsumenterna och industrin en trygg energiförsörjning, ekologisk hållbarhet och god konkurrenskraft. Energiförsörjningen är central för

industrins konkurrenskraft och människors vardag. Långsiktighet och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Vi vill säkerställa långsiktiga spelregler i energipolitiken genom att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften. Det vore allvarligt att äventyra en trygg energiförsörjning när vi i stället borde fokusera på att möta en osäker världsekonomi och en allt hårdare global konkurrens med reformer som stärker industrins tillväxtförmåga. En av de största utmaningar vi ser är att säkra industrins försörjningstrygghet. Inget kraftslag bör därför uteslutas från den svenska energimixen. Varje kraftslag har sina fördelar och nackdelar och det är genom mixen av dem vi kan bygga en hållbar och trygg energiförsörjning. Det är exempelvis av nationell betydelse att det finns en trygg försörjning av bas- och reglerkraft och i detta är kärnkraften viktig som baskraft och vattenkraften viktig som både bas- och reglerkraft.

Svenska företag och konsumenterna ska även i fortsättningen kunna lita på att det finns en trygg elförsörjning, långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden.

Globala utmaningar

I dag utmanas företag och jobb i Sverige ständigt av företag, entreprenörer och innovationer från hela världen. För att kunna konkurrera på den globala marknaden behöver villkoren för företagande och entreprenörskap förbättras. Därför anser vi att en ambitiös politik för företagande, entreprenörskap och innovationer är en förutsättning. För att klara Sveriges högst ställda mål inom välfärd och miljöområdet är det viktigt att värna jobben och företagen i Sverige som lägger grunden för båda. Vi vill därför tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt. Utredningen bör se över svensk konkurrenskraft i förhållande till länder som konkurrerar med svensk industri såsom Finland, Tyskland och Storbritannien beträffande elpriser, PFE-program, kostnader för elnät, återbetalning på utsläppshandel med mera.

Vår förmåga att göra flera saker samtidigt förblir dock en viktig prioritet för Sverige. Vi kan inte blunda för det klimathot som vi redan i dag ser konsekvenserna av. Stormar, torka, höjning av havsnivån och människor som tvingas fly som en konsekvens av klimatets påverkan måste adresseras skyndsamt. Detta ställer krav på en ambitiös energipolitik som inte bara ger svar på dagens utmaningar utan även förutser framtida behov.

Den långsiktiga visionen som Alliansen antog om att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären

måste även fortsättningsvis gälla. Den tidigare alliansregeringen har tillsatt en utredning, Klimatfärdplan 2050, för att ta fram en strategi för hur Sverige ska nå dit. Det viktiga arbete alliansregeringen påbörjade behöver nu fullföljas. Under alliansregeringen nådde Sverige 51 procent förnybar energi i vårt energisystem redan 2012. Det gör att vi är bland de första av ett fåtal länder i EU som har nått EU:s 2020-mål för förnybar energi. År 2012 var 12,6 procent av den energi som användes i transportsektorn förnybar, vilket också det är högst i EU och högre än det 10-procentsmål som vi åtagit oss för 2020. Till allt detta kommer en i det närmaste koldioxidfri elproduktion. Genom denna inriktning bidrar Sverige på ett ambitiöst sätt till de globala utsläppsreduktioner som behövs på lång sikt.

Tydliga spelregler

Som ett led i en bred politisk uppgörelse mellan regeringen och allianspartierna tillsattes Energikommissionen i mars 2015. Uppdraget är att ta fram ett underlag för en bred politisk överenskommelse om energipolitikens inriktning, med fokus på 2025 och framåt. Moderaterna välkomnar regeringens nytillsatta energikommission men är oroad över att regeringen på flera områden agerar ensidigt vilket påverkar svensk energimarknad långt innan Energikommissionens arbete ens startat. Detta gäller bland annat de ekonomiska förutsättningarna för kärnkraftsproduktionen. Frågor som hur vi kan säkerställa att de nyaste modernaste reaktorerna fortsätter att producera hela sin tekniska livslängd lämnas därhän. Viktig basproduktion håller just nu på att slås ut, inte på grund av att de av tekniska eller säkerhetsmässiga skäl måste avvecklas, utan på grund av att de ekonomiska förutsättningarna är svåra. I denna situation är det oansvarigt att lägga ytterligare bördor på elproduktionen genom höjd effektskatt på kärnkraftsproduktion. Därför menar vi att skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer ska sänkas med 14 procent tillbaka till 2014 års nivå och att regeringen låter utreda skatten på kärnkraft för att värna produktionen i återstående reaktorer.

EU:s ramdirektiv för vatten, vattendirektivet, trädde i kraft år 2000 och är nu införlivat i svensk lagstiftning, främst i vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). EU:s ramdirektiv för vatten syftar till ett långsiktigt och hållbart utnyttjande av våra vattenresurser. Det kräver ett målmedvetet och långsiktigt arbete. Arbetet ska ske på ett likartat sätt inom EU och ska rikta in sig på att minska föroreningar, främja en hållbar vattenanvändning och förbättra välståndet för de vattenberoende ekosystemen.

Moderaterna menar att en god och långsiktigt hållbar vattenstatus i alla typer av ytvatten såväl som grundvatten är av stor betydelse för Sverige. Det är av yttersta vikt att alla delar av samhället hjälps åt för att säkerställa god tillgång på vatten av god kvalitet. EU:s ramdirektiv är nu införlivat i svensk lag och det är i huvudsak regeringen och

berörda myndigheter som nu ansvarar för att implementering och efterlevnad sker på ett tillfredsställande sätt.

Just nu råder överskott i det svenska energisystemet. Det bidrar till att Sverige har historiskt låga elpriser som pressar lönsamheten i produktionen. För konsumenterna är detta på kort sikt positivt, men den ekonomiska situationen gör att vi riskerar förlora värdefull befintlig produktion. De senaste besluten kring kärnkraftverken vid Ringhals och Oskarshamn vittnar om detta. Samtidigt pressas den nya förnybara elproduktionen och energibolagen varnar om åtstramningar. Sammantaget skapar detta en orolig situation. Just nu är det bara ny elproduktion inom det gröna elcertifikatsystemet som byggs. Det är positivt att det förnybara växer. Men den kommande förlusten av basproduktion, som den aviserade stängningen av reaktorer vid Ringhals och Oskarshamn, riskerar att skapa en obalans i elnätet och att effektbrist uppstår. I detta allvarliga läge vill nu regeringen höja ambitionsnivån i elcertifikatsystemet och föra in ännu mer intermittent produktion i systemet. Detta kan i sin tur leda till att elpriserna pressas ytterligare och riskerar slå ut ytterligare basproduktion. Vilka följder detta får för effektbalansen i det svenska elsystemet är inte utrett, men en tänkbar konsekvens kan bli att industri som är beroende av en konstant och stabil elförsörjning väljer att lämna Sverige. Detta är en risk som kan stå det svenska samhället dyrt. Innan det är klart hur vi ska möta dessa utmaningar bör inte målen för det svenska elcertifikatsystemet ändras utan ligga kvar på Alliansens uppsatta mål.

Framtida beslut om att höja ambitionsnivån i det gröna elcertifikatsystemet för att få in mer förnybar, volatil kraft i nätet är beslut som påverkar hela elsystemet, inklusive nätet. Det är därför viktigt att dessa beslut även i framtiden fattas av Sveriges Riksdag.

Energiunion

Utmaningarna vi möter i Sverige delas även med övriga Europa. Låga elpriser, minskande marginaler för energibolagen och subventionssystem som fördyrar och sätter marknaden ur spel. För att klara de större gemensamma utmaningarna krävs mer av samarbete inom EU. Vi välkomnar Europeiska kommissionens arbete med att få till stånd en gemensam europeisk energimarknad genom den europeiska energiunionen. Vi menar att ett enat energ-Europa är viktigare än någonsin. Detta mot bakgrund av framtida klimatutmaningar, den europeiska industrins konkurrenskraft och ett höjt tonläge från Ryssland som använder sina energitillgångar som ett maktmedel. I en allt oroligare omvärld blir vår energisäkerhet allt viktigare. Ökad handel och samarbete inom energi och energiteknik är en förutsättning för att bli av med de europeiska ländernas beroende av rysk gas och olja. Kan EU:s medlemsstater hitta gemensamma

vägar för att tillsammans säkra energitillgång, leveransvägar som minskar beroendet av rysk energi och få ner beroendet av fossila bränslen är mycket vunnet.

Forskning

Många av morgondagens utmaningar möter vi med morgondagens teknik. När det gäller energiteknik ligger Sverige på många områden i framkant. Det är en fördel såväl inom ramen för våra strävanden efter en mer klimatsmart och grön planet samtidigt som det bidrar till svensk innovation och konkurrenskraft på en global marknad. I takt med att gröna innovationer når fler och bredare marknader kan vi hjälpa till att minska klimatpåverkan ute i världen samtidigt som det skapas jobb och tillväxt här hemma. Under alliansregeringen lyckades vi kombinera ambitiösa klimatmål och minskade utsläpp med fler jobb och ökad tillväxt. Samtidigt är Sverige den mest koldioxideffektiva ekonomin inom EU med lägst utsläpp i förhållande till landets tillväxt. Alliansregeringen markerade genom sina historiskt höga anslag till energiforskning, att detta är en viktig del av förutsättningarna för att hitta svaren på framtidens energiutmaningar.

Forskningsinsatserna inom det förnybara är viktiga och centrala för vårt framtida energisystem. Dessa satsningar måste fortsätta, likaså forskning som utvecklar ett modernt distributionsnät. Energimyndigheten är den myndighet som i dag fördelar statens forskningsresurser. Hur medlen fördelas avgörs av myndighetens utvecklingsnämnd. Men inriktningen på Energimyndighetens arbete bestäms av regeringen. Det är viktigt att den svenska energiforskningen även i framtiden fokuserar på att lösa viktiga energiutmaningar.

Det finns i dag ingen möjlighet för Energimyndigheten att stödja forskning inom kärnkraftsområdet. Oavsett vad man har för uppfattning om kärnkraftens framtid så står det klart att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar i det svenska samhället i årtionden. Kärnkraftsbolagen tar i dag genom sin egen fond ansvar för kärnbränslehantering och avveckling av uttjänade reaktorer. Men en utmaning som vi ser kan komma är inom forskning och kompetensförsörjning. Här borde det finnas en möjlighet för Energimyndigheten att stödja projekt som säkrar att vår kärnkraftshantering även i framtiden är av yppersta klass. Ska Sverige kunna hantera befintliga reaktorer, ha möjligheten att bygga nya och avveckla äldre reaktorer krävs det att vi lyckas bibehålla kompetensnivå och forskningskompetens som kan göra allt detta på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Därför menar vi att det är av yttersta vikt att Energimyndigheten tillåts satsa på energiforskning med en inriktning som bidrar till alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet.

Elnät

Sverige är ett avlångt land med stora avstånd. Elproduktion och elkonsumention är inte samlad inom samma område. Största delen av elproduktionen sker i norra Sverige och majoriteten av elen konsumeras i södra Sverige. Detta tillsammans med kraven på smarta nät för ett hållbart samhälle ställer stora krav på våra elnät.

Sverige är i dag indelat i fyra elområden på grund av svårigheter med överföringskapacitet. Svenska Kraftnät är den myndighet som ansvarar för stamnätet och just nu byggs Sydvästlänken som ett led i att förbättra överföringskapaciteten mellan norr och söder. Samtidigt är det viktigt att Svenska Kraftnät fortsätter arbetet med sina framtidsanalyser och med att förbättra stamnätet. Speciellt med den aviserade stängningen av fyra kärnkraftsreaktorer som alla idag är en del av den viktiga elproduktionen i södra Sverige. Den gamla socialdemokratiska regeringens felbedömning av det framtida behovet av överföringskapacitet efter Barsebäcks stängning i början av 2000-talet får inte upprepas.

Svenska Kraftnät ansvarar även för att effektbalansen i nätet tryggas. Med en ständigt större andel volatil el och en minskande andel baskraft är detta en utmaning som måste adresseras. Att effektbalansen upprätthålls är en förutsättning för svensk industri, jobb och konkurrenskraft.

Samtidigt sker en sammanlänkning med övriga Europa genom den europeiska energunionen. Detta är en viktig process som binder ihop våra marknader, ökar handeln med el och är med på att trygga elförsörjningen även i Sverige. När marknaden växer ökar intresset för att investera inom klimatsmart el till Sverige. El som vi kan konsumera själva eller exportera till andra. Resultatet blir ett säkrare och mer klimatsmart Europa.

Lars Hjalmered (M)

Hans Rothenberg (M)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Jörgen Warborn (M)